

به نام خداوند جان و خرد

جلوه‌های نمایشی متن‌وی

تألیف

دکتر مریم کهنسال

۱۳۹۰

سرشناسه: کهنسال، مریم، ۱۳۵۳

عنوان و نام پدیدآور: جلوه‌های نمایشی در مثنوی / مریم کهنسال.

مشخصات نشر: تهران: سخنوران، ۱۳۸۹.

مشخصات ظاهری: ۴۱۶ ص.: جدول.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۱۵۰-۰۶-۲

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

یادداشت: کتابنامه، واژه‌نامه

موضوع: مولوی، جلال‌الدین محمدبن محمد، ۶۰۴ - ۶۷۲ ق. مثنوی -- نقد و تفسیر

موضوع: شعر فارسی -- قرن ۷ ق. -- تاریخ و نقد، نمایش در ادبیات

رده‌بندی کنگره: ۱۳۸۹ ج ۹ ک ۵۳۰۱/ PIR

رده‌بندی دیویی: ۸۶۱/۳۱

شماره کتابشناسی ملی: ۲۲۰۲۵۸۱

این کتاب با مشارکت معاونت فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به چاپ رسیده است.

انتشارات سخنوران

تلفن: ۶۶۴۷۶۳۰۶ - ۰۹۱۲۴۰۵۵۳۱۱ - ۰۹۱۹۳۶۱۶۶۱۳

پست الکترونیکی: sokhanvaran_pub@yahoo.com

مرکز تحقیقات زبان و ادبیات فارسی

جلوه‌های نمایشی مثنوی

تألیف: مریم کهنسال

ویراستار: ربابه زمانی

ناظر فنی: مهدی محمودی

طراح جلد: احمد شهبازی

چاپ، لیتوگرافی و صحافی: زمانی، عابدی، فقوری

نوبت چاپ: اول، ۱۳۸۹

شمارگان: ۲۱۰۰ نسخه

قیمت: ۷۵۰۰۰ ریال

مرکز پخش: علم و دانش تلفن: ۶۶۴۷۶۳۰۶

کلیه حقوق این اثر متعلق به انتشارات سخنوران است.

فهرست مطالب

مقدمه	۷
بخش دوم: داستان و نمایشنامه	۱۵
بخش سوم: وجه نمایشی یا ویژگی‌های درامی	۲۵
۳-۱. تاثیر و ریشه‌های آن	۲۸
۳-۲. درام و مشخصات آن	۳۱
۳-۳. ساختار نمایش و نمایش‌های دراماتیک	۳۴
۳-۴. موضوع در وجه درامی	۳۷
۳-۵. درونمایه و ایده در وجه درامی	۳۷
۳-۶. طرح یا ساختار درامی	۳۸
۳-۷. هماهنگی و آشفته‌گی در وجه درامی	۴۱
۳-۸. نقش مخاطب در آفرینش آثار درامی	۴۳
۳-۹. ویژگی‌های ساختار دراماتیک	۴۴
۳-۱۰. وجه درامی و شعر	۵۴
بخش چهارم: نشانه‌شناسی ساختار دراماتیک	۶۳
بخش پنجم: زبان دراماتیک	۷۱
۵-۱. استعاره در زبان دراماتیک	۸۵
۵-۲. زبان دراماتیک در مثنوی	۸۸
۵-۳. التفات	۱۰۳
بخش ششم: گفت‌وگوی دراماتیک	۱۰۵
۷-۱. ماهیت دیالوگ	۱۱۲
۷-۲. آهنگ و لحن در دیالوگ	۱۱۲
۷-۳. دیالوگ و مفاهیم چندگانه	۱۱۵
۷-۴. کارکرد دیالوگ	۱۱۶
۷-۵. رفتار گفتاری	۱۲۱
۷-۶. انواع دیالوگ	۱۲۶

۱۴۲.....	۶-۷. گفت‌وگو در مثنوی.....
۱۵۵.....	بخش هفتم: شخصیت‌پردازی در داستان و درام.....
۱۵۵.....	۷-۱. شخصیت از دید مخاطب.....
۱۵۶.....	۷-۲. ویژگی‌های درونی در شخصیت‌های دراماتیک.....
۱۵۹.....	۷-۳. خلق شخصیت‌های متضاد.....
۱۶۰.....	۷-۴. رابطه‌ی شخصیت‌پردازی و کنش در درام.....
۱۶۱.....	۷-۵. آشنایی‌زدایی در خلق شخصیت.....
۱۶۲.....	۷-۶. تأثیر مخاطب بر شخصیت.....
۱۶۴.....	۷-۷. پویایی در شخصیت‌های دراماتیک.....
۱۶۶.....	۷-۸. شخصیت‌پردازی در ساختار اسلیمی.....
۱۶۸.....	۷-۹. رابطه‌ی شخصیت با زمان در متن.....
۱۶۹.....	۷-۱۰. انواع شخصیت در متون درامی.....
۱۷۱.....	۷-۱۱. شخصیت‌پردازی در مثنوی.....
۲۰۴.....	۷-۱۲. شخصیت راوی در آثار دراماتیک.....
۲۱۱.....	بخش هشتم: وزن و آهنگ کلام در وجه درامی.....
۲۱۵.....	۸-۱. رابطه‌ی موسیقی‌کناری در شعر درامی با عواطف درونی اشخاص.....
۲۲۰.....	۸-۲. رابطه‌ی وزن و زمان در متن درامی.....
۲۲۱.....	۸-۳. وزن و آهنگ کلام در مثنوی.....
۲۴۵.....	بخش نهم: کشمکش در وجه درامی.....
۲۴۹.....	۹-۱. تنش دراماتیک.....
۲۵۳.....	بخش دهم: ساختار کنش در وجه درامی.....
۲۵۷.....	بخش یازدهم: حرکت در ساختار دراماتیک.....
۲۵۹.....	۱۱-۱. حرکت در ساختار درامی مثنوی.....
۲۶۳.....	بخش دوازدهم: وجه درامی و جلب توجه.....
۲۶۷.....	بخش سیزدهم: مکان و صحنه‌آرایی در ساختار دراماتیک.....
۲۶۹.....	۱۳-۱. مکان در داستان‌های مثنوی.....
۲۷۱.....	۱۳-۲. صحنه‌آرایی در داستان‌های مثنوی.....

۲۷۷.....	بخش چهاردهم: ساختار زمان در وجه درامی
۲۸۲.....	۱-۱۴. جنبه‌های مختلف زمان در ساختار درامی
۲۸۴.....	۲-۱۴. ساختار زمان در مثنوی
۲۸۷.....	بخش پانزدهم: توهم دراماتیک
۲۹۳.....	بخش شانزدهم: زاویه‌ی دید در متون دراماتیک
۲۹۵.....	۱-۱۶. زاویه دید در مثنوی
۲۹۷.....	بخش هفدهم: انواع نمایش و موقعیت‌های دراماتیک
۳۰۳.....	۱-۱۷. موقعیت‌های کمدی در مثنوی
۳۰۹.....	بخش هیجدهم: خواندن، گونه‌ای از هنرهای اجرایی
۳۳۹.....	۱-۱۸. لحن خطابی در مثنوی
۳۴۱.....	بخش نوزدهم: مخاطب آثار دراماتیک
۳۵۵.....	۱-۱۹. مثنوی و مخاطبان
۳۵۷.....	۲-۱۹. مولوی و مخاطب
۳۶۵.....	۳-۱۹. مثنوی و ارتباط شفاهی با مخاطبان
۳۷۳.....	بخش بیستم: یافته‌ها
۳۸۳.....	نمایه‌ها
۴۰۵.....	نمایه‌ی اعلام
۴۱۱.....	نمایه‌ی موضوعی
۴۰۵.....	فهرست منابع
۴۰۵.....	فهرست کتاب‌ها
۴۱۱.....	فهرست مقاله‌ها

سیاسگزاری

اکنون که کوله‌بارم لبریز است از عطش شنیدن، از یاد لحظه‌های پرغبار و از عطر کوچه‌های پر ز عشق، فروتنانه سپاس می‌گویم آنان را که بزرگوارانه ویرانه‌ام را گنج انگاشتند و صدف خالی‌ام را به نایب‌ترین مرواریدهای اندیشه آراستند و قدم‌های ناتوانم را بر آستانه‌ی بی‌نهایت استوار ساختند.

سپاس می‌گویم آموزگاران و اساتید فرهیخته‌ای را که سخاوتمندانه، بر ساحل اندیشه‌های والای‌شان آرام گرفتم و به یاری رهنمودهای نابشان، بیراهه‌های ذهنم را سپری نمودم.

از استاد بزرگوارم، دانشمند فرهیخته جناب آقای دکتر منصور رستگار فسایی و استاد گرانقدرم جناب آقای دکتر محمدرضا امینی که راهنمای من در دشواری‌های این پژوهش بودند خالصانه قدردانی می‌نمایم.

از استاد فرزانه و بزرگوارم جناب آقای دکتر محمدیوسف نیری و استاد دانشمندم جناب آقای دکتر اکبر نحوی که با سخاوتی چنان‌که شایسته است، مرا از دانش و رهنمودهای خود بهره‌مند ساختند قدردانی می‌نمایم و از پروردگار مهربانم سرافرازی روزافزون ایشان را می‌طلبم.